

“De lekker eten winkel”
Keurslagerij Kuenen

“Slagerij van het jaar”

Dorpsstraat 66, Ruurlo

www.lekkeretenwinkel.nl

**Hypotheeken én voordelige
verzekeringen onder één dak
Natuurlijk bij Univé Oost!**

Onze hypotheekvoordelen:

- Lage rentetarieven
- Keuze uit een breed assortiment van hypotheeken
- Snelle verwerking van uw aanvraag
- Sluit aan op uw wensen en mogelijkheden

Onze levensverzekeringen:

- Nabestaandenplan
- Lijfrente
- Pensioen
- Uitvaart
- Beleggingen

UNIVÉ
VERZEKERINGEN

Daar plukt u de vruchten van!

Univé Oost - Telefoon (0547) 36 70 00

Markelo, Burg. de Beaufortplein 13 • Ruurlo, Stationsstraat 12
Lochem, Graaf Ottoweg 18 • Delden, Langestraat 5

www.unive.nl

OOSTERHAVE
makelaars o.z.

Woonpresentatie

Burg. de Beaufortplein 13, 7475 AG Markelo
Telefoon: (0547) 36 36 36

Stationsstraat 12, 7261 AD Ruurlo
Telefoon: (0573) 47 19 91

www.oosterhavemakelaars.nl

THOMA
MAKELAARS

THOMA & BENNIK'S
LANDERIJENBUREAU
Lochem - Gorssel

www.thoma.nl
Dé huizen-site van Oost Nederland

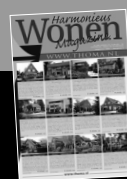

*Exclusieve service van
Thoma Makelaars*

*Alle woningbrochures
online en direct te downloaden*

15.000 hits per week!

*Kom naar één van onze vestigingen voor een gratis
exemplaar van één van onze brochures Harmonieus Wonen.*

LOCHEM

Pr. Bernhardweg 7
T 0573 222 444
E info@thoma.nl

RUURLO

Woonwinkel
Kerkplein 20
T 0573 453 444

www.thoma.nl

LOCHEM • APELDOORN • BORCULO • BRUMMEN • DEVENTER
DOETINCHEM • EERBEEK • GORSSEL • RUURLO • RIJSSEN

Onder d'n Kroezeboom

Kwartaaluitgave van de Historische Vereniging Old Reurle

Jaargang 2008, nr. 4 (december 2008)

Van de voorzitter

De bladeren vallen volop en wij gaan zo langzamerhand 2008 verlaten. Wat gaat een jaar toch vlug voorbij. Maar er is wel veel gebeurd. Dankzij Arjen van Gijssel, lid van Old Reurle, heeft Joost het levenslicht gezien. Onder andere via Contact kunt u zijn avonturen volgen. Hij laat zien hoe er vroeger heel andere dingen voor de jeugd waren. Buiten speelden zich de meeste gebeurtenissen af. Computeren en spelletjes op deze machines waren onbekend. De krant staat vol van de Canon van Ruurlo. De Canon commissie bestaat uit Reina Greupink-Wolsink, Bert Kettelerij, Jan Oonk en, ja ook hier, Arjen van Gijssel. Zij hebben veel werk verzet voor deze kennis over onze woonplaats. Arjen heeft ook leuke reacties gehad van het Gelders Erfgoed.

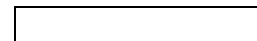
Op deze manier wordt er veel aandacht besteed aan Ruurlo, maar zeker ook aan Old Reurle. De canon kan iedereen helpen om de Ruurlose geschiedenis te doen herleven. Vele zaken kunnen diverse mensen zich misschien nog wel herinneren, maar het is ook fijn om je geheugen weer eens op te frissen. Maak er gebruik van. Tijdens visites kan dit een belangrijk onderwerp van gesprek zijn. Kijk op www.oldreurle.nl onder canon. Daar kunt u alles vinden.

De vorige keer schreef ik over het archief. De mensen hebben zich gedeeltelijk door de voorraad heen geworsteld. Het staat allemaal keurig in ordners en de computer vermeldt wat er in de dozen zit, zodat het eenvoudig is om bepaalde onderwerpen te vinden via een index. Alle werk is nog niet klaar en men wil alles ook nog eens 'verfijnen' om het voor iedereen nog gemakkelijker te maken. Het zou prettig zijn als we iedereen hiervan in een eigen permanente ruimte zouden laten profiteren.

Ook De Kroezeboom krijgt een onderhoudsbeurt. Zo zullen dode takken verwijderd worden en waar nodig zal er ook worden gesnoeid.

Dit zal het laatste woord -van de voorzitter- zijn van mij. Ik heb na rijp beraad besloten te stoppen als voorzitter. De tijd die ik nodig heb, om hierin te steken, is te weinig om goed te kunnen functioneren. Te vaak moet ik vergaderingen, thema avonden, bijeenkomsten, enz. afzeggen. Ik vind het niet goed om op deze manier door te gaan. Daarom dit besluit. Jammer voor mij, maar het is niet anders. Dus nu niet tot de volgende keer maar tot ziens. Het ga u allen goed.

Dinant Chr. Weenk.

Winterprogramma 2008-2009

12 november 2008

Jan Berends, Doetinchem: Dialezing over 'Kastelen in het land van Maas en Waal'. Deze uiteenzetting zal een voorproefje zijn op de excursie die gepland staat voor het voorjaar van 2009.

10 december 2008

Koos Egtberts, Leusden: Dialezing over 'Glas, een fascinerend materiaal' (geschiedenis, productie, technieken, toepassingen). Een lezing met een link naar de historie van kerstballen.

14 januari 2009

Dick Purmer, Ruurlo: Lezing over '2000 Jaar munten in Nederland met aandacht voor de Gelderse muntslag'. Tijdens de lezing zal de heer Purmer aandacht besteden aan de verschillende facetten m.b.t. 'de munt'; het ontstaan, de muntorganisatie enz. Tevens zal hij diverse munten en andere voorwerpen tonen.

11 februari 2009

De heer **A.K. Kisman**, Doetinchem: Lezing over 'Onderscheidingen'. Er zal een duidelijke link gelegd worden met de ons bekende 'lintjesregen'. De heer Kisman zal vertellen over instelling, toepassing, procedures en merkwaaardige voorvallen m.b.t. de verleende onderscheidingen in het verleden.

11 maart 2009

Algemene ledenvergadering (aanvang 19.30).

Aansluitend hierop:

Evert Jan Stegeman, Ruurlo: Lezing met als titel 'En dan nu het weer'. De onder ons welbekende weerman en plaatsgenoot zal vertellen over zijn hobby 'het weerstation Ruurlo' en alle werkzaamheden die hier uit voortvloeien.

Alle bijeenkomsten vinden plaats bij De Luitel, Dorpsstraat 11. De aanvang is 20.00 uur (met uitzondering van de ledenvergadering in maart, die een half uur eerder begint). Uitvoerige informatie over de lezingen kunt u te zijner tijd ook vinden in 'Contact'.

Gelders Archief

Het Gelders Archief wijzigt met ingang van 1 januari 2009 de openingstijden van de studiezaal op dinsdag tot en met vrijdag. De openingstijden op zaterdag blijven ongewijzigd.

De nieuwe openingstijden vanaf 1 januari 2009:

Dinsdag t/m vrijdag: 10.00 – 17.00 uur.

Iedere tweede zaterdag van de maand: 9.00 – 17.00 uur.

In 2008 was de studiezaal op dinsdag tot en met vrijdag geopend vanaf 9.00 uur. Om capaciteit vrij te maken voor digitalisering van archieven en omdat door bezoekers weinig gebruik werd gemaakt van het tijdstip tussen 9.00 – 10.00 uur besloot de directie de openingstijden te herzien.

Kopij

De sluitingsdatum betreffende kopij voor de eerstvolgende Onder d'n Kroezeboom is

10 januari 2009.

Voor de redactieadressen kunt u terecht in de colofon achterin dit blad.

Dit eerste nummer van Onder d'n Kroezeboom van 2009 is het jubileumnummer in verband met het 25-jarig jubileum van Old Reurle. Het verschijnt daarom ook iets eerder, ongeveer medio februari, vanwege de activiteiten die het bestuur rond dit jubileum heeft georganiseerd.

Als redactie hebben we het jubileum meteen aangegrepen om het tijdschrift na al die jaren een stevige facelift en opknapbeurt te geven. De resultaten daarvan ziet u met ingang van het eerstvolgende nummer. De redactie heeft, samen met het bestuur, zijn best gedaan om er een aantrekkelijk blad van te maken met een frisse uitstraling en we zijn dan ook benieuwd naar uw reactie. We wensen u verder alvast een prettige jaarwisseling en tot ziens in het nieuwe jaar.

Canon van Ruurlo

In navolging van de landelijke canon, waarin de geschiedenis van ons land in vijftig historische gebeurtenissen is samengebond, is er ook voor Ruurlo een soortgelijke plaatselijke canon in de maak. Een initiatief van Arjen van Gijssel, waaraan Old Reurle graag zijn medewerking heeft verleend. De Ruurlose canon telt vooralsnog 43 'vensters', zoals hieronder aangegeven. Mocht u in deze opsomming een onderwerp missen dat er volgens u beslist in thuis hoort, laat het ons even weten.

1. Vroegste sporen van mensen (8000-2300 v.Chr.)
2. Vroegste bewoning (late IJzertijd: 250-50 v.Chr.)
3. Urnen op de Kattenbelt (1^e eeuw)
4. Karels strijd tegen Widukind (ca. 800)
5. Kerspel Roderlo en de Dorpskerk (ca. 1280)
6. Steven van Roderlo en Kasteel Ruurlo (1326)
7. Zwarte dood in Roderlo (ca. 1350)
8. Monsterrol van 1401
9. Hanze- en hessenwegen
10. Richterambt en De Vente (1400)
11. Marke van Ruurlo en het Ruurlose Broek (1480)
12. Henricus Harius (1539-1599)
13. Joost, Evert en Jacob van Heeckeren (ca. 1520-1620)
14. Roderlo verlaten in de Tachtigjarige Oorlog (1590)
15. Johannes Wigelius en de 'beeldenstorm' in Roderlo (1603)
16. Ernst Casimir en de Bedelaarsdijk (1627)
17. Watermolen van Ruurlo (ca. 1600)
18. Roderlo op de landkaarten (Van Geelkerken, 1650)
19. W.C.H. Staring, landinrichter (1808-1877)
20. Vadertje Wildrik (1754-1831), de patriottische en Franse tijd
21. Burgemeester Luitjes en de Kadastrale atlas van Ruurlo (1832)
22. W.H.A.C. baron van Heeckeren van Kell (1774-1847), Gelders gouverneur
23. Willem baron van Heeckeren van Kell (1815-1914), fotografiepionier en minister van Buitenlandse Zaken
24. St Willibrorduskerk, een Cuypersmonument (1869)
25. Jan ten Arve, boer en dichter (1830-1872)
26. De spoorlijn van Ruurlo (1878) en andere infrastructuur
27. Freule Sophia van Heeckeren van Kell (1807-1895)
28. Kerst Zwart (1859-1935)
29. Bouwstijlen in Ruurlo (eind 19^e eeuw tot heden)
30. Agrarisch Ruurlo
31. Hilbrandt Boschma, evangelist van Ruurlo (1869-1954)
32. Ruurlo in de Tweede Wereldoorlog (1940-1945)
33. Joden in Ruurlo (1940-1945)
34. Verzetsmensen: Dimmendaal, Telkamp en Sprokkereef (1945)
35. De Kroezeboom en de naoorlogse woningbouw (vanaf 1945)
36. Dominee Thea Barnard, eerste vrouwelijke gemeentepredikant (1968)
37. Ruilverkaveling en riolering rond Ruurlo (ca. 1980)
38. Jonker Bobby (1907-1999)
39. Landbouw en toerisme, economische pijlers van Ruurlo (21^e eeuw)
40. Van klompenfabriek tot High Tech (21^e eeuw)
41. Frits Toevank en historisch Ruurlo (1922-2007)
42. Vrije tijd: sport, spel en cultuur
43. Ruurlo in Berkelland, grensgemeente (21^e eeuw)

Naast Arjen van Gijssel hebben ook Reina Greupink-Wolsink, Bert Kettelerij en Jan Oonk deel uitgemaakt van de canoncommissie. De canon van Ruurlo is binnenkort samen met andere Gelderse gemeenten te vinden onder www.mijngelderland.nl (Ruurlo hoort tot de voorlopers) en natuurlijk op de website van Old Reurle: www.oldreurle.nl.

Van Goeting tot Gotink, van Ruurlo tot Amsterdam (3)

In dit derde en laatste artikel over de familie Gotink gaat het vooral over de brouwerij en herberg in het Dorp, die stond op de plaats van de huidige Brunawinkel. Daarbij komen ook enkele interessante episodes uit de Franse tijd aan de orde, want ook toen al vormde het café een trefpunt binnen de gemeenschap. En ook toen al zaten de handjes nogal eens los wanneer er voldoende alcohol in het spel was, zo wordt duidelijk. Het biedt ons een mooi zicht op het dagelijkse leven in een turbulente tijd.

Willem Gotinck

In het vorige artikel hebben we vermeld dat in het onderzoek van Slicher van Bath naar het voorkomen van bierbrouwerijen in het Graafschap Zutphen het kerkdorp Ruurlo als voorbeeld is genomen. Hij noemt drie brouwerijen in Ruurlo, maar uit de verponding van 1650 blijkt dat er op dat moment sprake was van vier brouwerijen. Naast Orsouw in de Rijkensbargerhoek zijn nog drie brouwerijen gevestigd in het dorp zelf. Frits Toevank heeft mij verteld dat twee brouwerijen vlak naast elkaar hebben gestaan. We beschikken echter niet over voldoende gegevens om dat helemaal hard te maken.

In het onderzoek van Slicher van Bath is vastgesteld dat het aantal bierbrouwers in de tweede helft van de 17^e eeuw sterk is afgenomen. Als oorzaken worden genoemd: de concurrentie van Hollands bier, modernisering en schaalvergroting om lonend te kunnen produceren, de opkomst van jenever en het duurder worden van graan. Daar komt bij dat de installatie van een brouwerij vrij kostbaar is. Blijft de vraag: hoe werden de Gotincks bierbrouwers? Moeten we het zoeken in een bestaande voorgeschiedenis of zijn familierelaties de oorzaak? Naar het antwoord op deze vragen zijn we nog steeds zoekende.

Brouwer met problemen

Uit de verponding van 1650 blijkt dat Willem Wesselink bewoner en gebruiker is van een herberg en bierbrouwerij in het dorp Ruurlo. Het pand is gelegen aan de Dorpsstraat 28 waarin nu de Bruna is gevestigd. In 1689 stopt de familie Wesselink met de brouwerij en wordt deze overgenomen door Reinder Go-

tinck, zoon van bierbrouwer Dries Gotinck op de Bruil (Winkelshoek), thans Tolhutterweg 3. Er bestaan geen familierelaties tussen de familie Wesselink en Gotinck.

Reinder is overleden in 1717 op 53 jarige leeftijd, waarna in een later stadium zijn zoon Johannes (Jan, Jannes) de brouwerij overneemt. Als zijn vader overlijdt is hij pas 12 jaar oud, in de eerste jaren na de dood van Reindert is daarom hulp en bijstand verleend vanuit brouwers Gotinck in de Winkelshoek.

Uit diverse akten blijkt dat Johannes het als bierbrouwer niet makkelijk heeft gehad, hij zat nogal eens in de financiële problemen. Zo is er een betalingsbevel ten laste van Jan (Johannes) Gotinck en Hermina Bockslag (zijn vrouw) d.d. 14 februari 1743 (RA 819 blz. 24). Jan Otto van Hasselt, secretaris van de Stadt Zutphen heeft van hen te vorderen 500,- gulden, wegens de pacht van een ‘mulder saetland op de Pasmaan’. De daarvoor verschuldigde rente van 4% was over de jaren 1738 tot 1743 niet voldaan, behoudens 25 gulden en 15 stuiver. Het echtpaar Gotinck wordt verzocht binnen 14 dagen te betalen, bij gebreke daarvan zullen ‘efficiëntere middelen van rechte’ worden toegepast.

Op 24 april 1747 is er weer een betalingsbevel aan het adres van Johannes Gotinck (RA 819 blz. 142). Hij is dan schuldig aan Arnold Joost Waegenaer wegens ‘verdienste en verschotten in de jaeren 1733’ een bedrag van 28 Carolus gulden, zo blijkt uit een navolgende schuldbekentenis van 26 mei 1735. Op 28-4-1743 heeft rechter Nies persoonlijk Jannes Goting de acte voorgelezen en deze heeft ingestemd met de strekking. Verzocht wordt om bij gebreke van

betaling, inclusief daarop vallende kosten en schaden, te mogen overgaan tot beslag op alle gereede goederen, effecten, inboedel en gerech-

tigheid op het huis. Rechter Nies accordeert de vordering en verwijst deze zaak naar de gewone zitting van 1 juli 1743.

Fragment uit de eerste kadasterkaart van 1832, betreffende sectie I-2 (het Dorp). De herberg van de familie Gotink lag op de hoek van de Dorpsstraat en wat toen de Karsenbargsteeg heette, op de plek van de huidige Bruna. De brouwerij lag er vlak achter. Het eerstvolgende huis is van Hendrik Jan ter Haar. Mogelijk was dit ooit ook een brouwerij (in 1647 is sprake van een brouwerij van Reint ter Haar), maar zeker is dit niet. Hendrik Jan ter Haar is in 1832 in ieder geval geen brouwer meer

Van 3 juni 1749 dateert een brief van Adam Aberson aan de richter van het Ambt Ruurlo, de eerdergenoemde heer Nies (RA 820 blz. 501). Aberson zegt te vorderen te hebben van Jannes Gotink wegens te leen gegeven gelden de somma van 150,- gulden en sommeert tot betaling daarvan, inclusief rente. Als Jannes in gebreke blijft zullen er serieuzere waarschuwing volgen. Rechter Nies stelt vast als verzocht. Rechter Nies heeft zelf de acte voorgelezen waarop Jannes Gotink heeft toegezegd het kapitaal van 150,- gulden plus rente binnen 14 dagen te zullen voldoen.

Niet betaalde winkelwaren

Op 24 februari 1751 geeft baron van Dorth, de heer van Meddeler, te kennen nog hoopacht over de jaren 1749 en 1750 te goed te hebben

van Jannes Gotink, volgens eigenhandig afgegeven schuldbekentenis (RA 820 blz. 355). Na meermalen misleid te zijn door Jannes wordt nu verzocht beslag te mogen leggen op alle gereede goederen, have en vee en wat verder onder zijn bezittingen behoort, teneinde daaruit de te ontvangen schuld te kunnen voldoen, alles volgens stijl en landrechten. Op 25 februari 1751 heeft rechter Nies de akte aan Jannes Gotink ter kennis gebracht. Besloten wordt conform de eis van de baron.

Volgens een acte van 1 november 1751 (RA 820 blz. 042) verzoekt Harmina Gotink (Bockslag) rechter Nies om haar man Jannes Gotink een volmacht te geven om namens haar te kunnen verschijnen voor het gerecht van het Hoog Adelijk Landrost van de Graafschap (Zutphen). Om ten behoeve van de dames

Maria en Anna Helene Langeberg te verbinden hun gemeenschappelijke 'toestendige aangere- de goederen' binnen het rigtersambt Ruurlo. Ze wil zo aan het kapitaal verkrijgen welke haar man 'ter negotieringe' nodig en dienstig zal oordelen.

Op 2 augustus 1752 verschijnt Berent Daniels Cremer, burger en koopman te Deventer, bij volmacht voor het gerecht (RA 820 blz. 305 – 306). Ook hij verzoekt om beslag te mogen leggen op de gerede goederen en effecten, alsook mobilien en huisraad, paarden en bees- ten en alle verdere levende have, voorts op hooi en stro, koren en al datgene wat onder gerede kan of mag gerekend worden. Het gaat om de voldoening van een door Jannes Gotink afgegeven schuldbekentenis wegens afgehaal- de winkelwaren. Een en ander dateert al van 21 februari 1744, maar na veelvuldige minnelijke aanmaningen heeft Cremer nog steeds geen betaling verkregen. Naast het schuldbedrag verzoekt hij ook om vergoeding van rente en alle kosten en schade. Op 2 augustus 1752 heeft rechter Nies de acte aan Jannes Gotink

voorgelezen en deze documenten in kopie achtergelaten. Hij oordeelt conform de eis.

Uit een acte van 29 september 1779 (RA 823 blz. 181) blijkt dat Jannes Gotink zijn zaken door ziekte niet meer zelf kan regelen. Rechter Aberson stelt tot bewindvoerder aan Derk Bokhorst of, zo deze voor het overlijden van Jannes Gotink zelf komt te overlijden, de zoon Anthoni Gotink. Zoals wordt aangegeven 'om alle goederen en zaken, zowel tegenwoordig als toekomstig te beheren en zijn zaken waar te nemen op een wijze zoals Jannes Gotink dat zelf zou doen'. Voorts om na de dood van Jannes Gotink op te treden als executeur, direc- teur en redder van zijn boedel en nalatenschap. Jannes overlijdt uiteindelijk in 1789 op 83 jarige leeftijd.

Alle problemen van Jannes overziende krijg je de indruk dat hij constant op het randje van het faillissement leefde. Vraag is of dat beeld ge- heel juist is. Zijn kinderen blijken niet onbe- middeld en doen het in ieder geval een stuk beter. De genoemde zoon Anthoni volgt Jannes op als bierbrouwer en herbergier.

Foto van de Dorpsstraat kort na de oorlog. Rechts op de voorgrond 'de Kluntjespot', dat werd gebouwd nadat de brouwerij van Gotink in 1833 werd afgebroken. De Kluntjespot zelf viel in 1950 ten prooi aan de slopershamer

Brouwer Anthoni

Anthoni is het vierde kind uit een gezin van elf kinderen. Hij wordt geboren in 1734 en huwt in 1773 met Catharina ten Tuente (zijn buur- meisje). Ook Anthoni lag nogal eens in de clinch met de overheid, getuige de navolgende akten.

Op 1 december 1792 verschijnen Harmen Bekkink en Peter Evelink voor het gerecht als medestanders van Egbert Garritsen, pachter

van het monopolie der brandwijnen en de ge- brande wateren binnen het Graafschap Zutphen (RA 837 blz. 298). Ze verzoeken om de tap- pers Anthoni Gotinck en zijn huisvrouw en de weduwe Hogeponder onder ede te mogen ho- ren of zij hun 'gepagten impost' niet hebben verkort of doen verkorten, op straffe van een boete van veertig gulden indien men weiger- achtig is deze eed af te leggen. Anthoni Gotin- ck en zijn huisvrouw Catharina leggen beide

onder ede de gevraagde verklaring af. De weduwe Hogeponder weigert de eed, maar verklaart de gevraagde boete te zullen betalen.

Vrijheidsboom omver gehaald

Op 1 december 1795 (RA 837 blz. 154) worden de volgende getuigen gehoord: Dries Elschot (winkelier, 59 jaar oud), Jacobus Slegten (schoonzoon van Dries Elschot, ongeveer 20 jaar) en Willem Gotink (zoon van Antony Gotink, 20 jaar). Het gaat om het omver halen van de vrijheidsboom in het dorp tijdens de Borculose markt, dat moet zijn geweest op 10 november 1795. Wie dit wel kan hebben gedaan en wie de hoed daarvan afgenomen heeft. En wie op 15 november des zondags tussen 7 en 8 uur 's avonds door een venster aan het huis van de predikant heeft geschoten.

Alle getuigen zeggen niets gezien te hebben of te weten. Op 3 december vindt er een aanvullend getuigenverhoor plaats van Antony Gotink (62 jaar), Reynder Gotink (50 jaar), Harmen (Hermanus) Gotink (zoon van Antony Gotink, 22 jaar) en Hendrik Mombarg (40 jaar). Of zij die tiende november in het dorp zijn geweest en hebben gezien wat er is voorgevallen. En of ze op zondagavond 15 november het huis van de predikant hebben gepasseerd. Alle getuigen zeggen evenwel niets gezien te hebben of te weten.

Slag met de Fransen

Op 30 augustus 1796 (RA 837 blz. 110) worden weer een aantal getuigen opgeroepen voor het gerecht: Antony Gotink (63 jaar), Reynder Gotink (broer van Antony, 50 jaar), Harmen (Hermanus) Gotink (zoon van Antony Gotink, 22 jaar), Engbert Jan ten Broeke (ongeveer 60 jaar) en Reynt Stokkink (zoon van G.J. Stokkink, 20 jaar). Uit de acte blijkt dat Antony Gotink en Engbert Jan ten Broeke een herberg houden en aan 'tapnering' doen. De vraag is of beide tappers op woensdag 24 augustus tijdens de kermis overdag, 's avonds of 's nachts bezoek hebben gehad van enige Franse officieren en soldaten van Borculo. Of de getuigen toen hebben gehoord dat er door een ingezetene van Ruurlo is gezegd dat de commandant van Borculo daarbij was en dat een ander daarop heeft geantwoord 'dat is een cornalge'. De rechter wil weten wie dat scheldwoord heeft gebruikt. En of er tijdens het bezoek van de soldaten en officieren ook 'ruzie en slagerie' tussen enige ingezetenen van Ruurlo heeft plaats gehad. En of ze hebben gezien dat achter het huis van

Ten Broeke de militairen met geweer en sabels en enige ingezetenen met stokken onderling hebben gehouwen en geslagen.

Het blijkt dat een van de officieren door een ingezetene deerlijk en tot bloedens toe is geslagen. De rechter wil weten wie dat op zijn geweten heeft en waarmee is geslagen. Het blijkt ook dat de geldbeurs van een van de officieren, met daarin enige dukaten en zilvergeld, is afgepakt. Ook heeft men een van de officieren zijn halsdoek ontnomen. Harmen Gotink verklaart dat enige Franse soldaten in het huis van zijn vader zijn geweest en dat die van Borculo waren. Getuigen weten van de aanwezigheid van soldaten en officieren. Verhalen over ruzie, slagerie en dat soort zaken kennen zij echter alleen van horen zeggen, gezien hebben ze zelf niets.

De rechter laat het er echter niet bij zitten. Op 2 september 1796 (RA 837 blz. 90 e.v.) worden zes nieuwe getuigen gehoord: Jacobus Slegten (25 jaar), Willem Gotink (zoon van Antony Gotink, 20 jaar), Manes Wissinks (knecht van Hendrik Meerbecke, ongeveer 30 jaar), Berent Grobben (ongeveer 50 jaar), Willem Grobben (ongeveer 25 jaar) en Willem Klein Winkel (24 jaar). De rechter wil weten wie er op die kermisdag een bezoek heeft gebracht aan de herberg van Engbert Jan ten Broeke en of ze daar iemand hebben horen roepen: 'Jongens hulpe, hulpe de koetsier wordt doodgehouden'. Ook van deze getuigen heeft echter niemand iets gezien of gehoord. Op 3 september (RA 837 blz. 83 e.v.) en 5 september (RA 837 blz. 75 e.v.) vinden nog twee verhoren plaats. In het eerste geval moeten Berent te Vrugt, Gradus Stegeman en Arent Wissink opdraven, in het tweede geval Arent Bemer, (?) Timmerman en Derk Livestro of Rietburg. Het moet al met al een hele drukte zijn geweest op de kermis, maar ook nu heeft niemand iets gezien of gehoord.

De laatste brouwer

Na de dood van Anthoni zet zijn vrouw Catharina de zaak voort samen met haar zoon Hermanus (Harmen) totdat zij in 1830 overlijdt. Harmen runt de brouwerij nog tot 1833, daarna verkoopt hij de zaak aan de baron Van Heeckeren op huize Ruurlo. Einde brouwerij, de baron breekt de herberg volledig af en bouwt er een nieuw pand dat later bekend zal staan als de 'Kluntjespot'.

Harmen, de laatste herbergier, is getrouwd met Helena Slegten. Zij is geboren in St. Hubertus

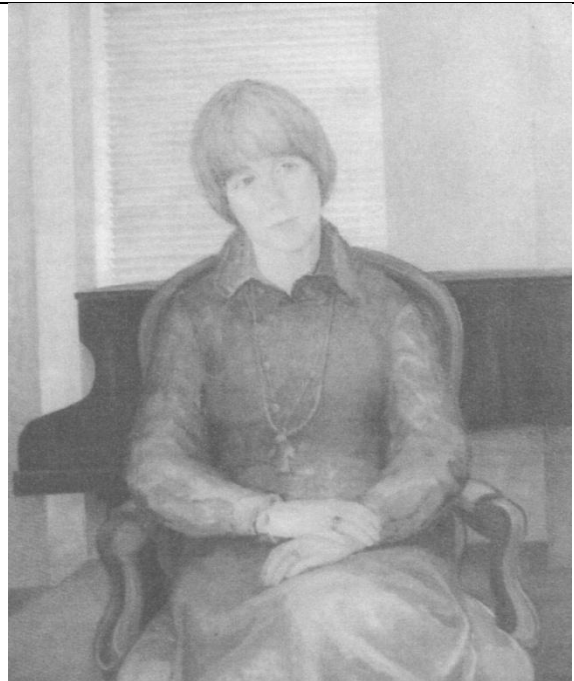
Lille, een plaats gelegen ten zuiden van Eindhoven, nu België. Haar broer Jacobus trouwt met Harmina Elschot, dochter van Dries Elschot en Janna Catharina Gotink. De laatste is op haar beurt weer een dochter van Jannes Gotink, de bierbrouwer. Op deze wijze wordt Jacobus Slegten eigenaar van 'Het Roode Hert' dat gestaan heeft in het Plantsoen aan de Domineesteeg, tegenover de R.K. Kerk. Jacobus Slegten en Willem Gotink, een broer van brouwer Anthoni en in leven kleermaker van beroep, kopen in 1799 het tegenover 'Het

Roode Hert' gelegen oude meestershuis en geven hiermee de aanzet voor herstel van de R.K. parochiegemeenschap in Ruurlo. Later zal op deze plek de huidige R.K. kerk worden gebouwd. Een broer van Harmen de bierbrouwer, genaamd Joannes Wilhelmus, is eigenaar van boerderij Overmaat of Tackenkamp, Stationsstraat 16 (afgebroken in 1965). Hij schenkt bij zijn dood boerderij en grond aan R.K. Kerk. Op zijn grond is de begraafplaats gelegen, op het kerkhof staat nog een gedenkteken dat aan hem herinnert.

De Amsterdamse Gotinks

Het is het jaar 1823 dat Joannes Gotink, zoon van Antoni de bierbrouwer met zijn gezin naar Amsterdam vertrekt. In het begin woonachtig op het Roetereiland, een arme wijk, geleidelijk verplaatst naar wat nu het centrum is. Gotink werd in die dagen wel met twee oo's en g geschreven en als het handschrift dan niet duidelijk is wordt een o gemakkelijk voor een e aangezien en de naam Goeting is geboren. Als gevolg daarvan is uit deze familie een tak Gotink, een tak Gooting en een tak Goeting ontstaan. De familie Goeting heeft zich ontpopt als een zeer kunstzinnige familie. Naast bekende gitaarbouwers zijn het klokken- en horlogemakers.

Het meest in het oog springt Jan Goeting Hij leefde van 1918 tot 1984 en was docent aan de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten in Den Haag. Hij verwierf onder meer de Jacob Maris- en de Willinck van Collenprijs. Zijn werken zijn te vinden in het Haagse Gemeentemuseum. Bij het 25-jarig huwelijk van Koningin Juliana en Prins Bernhard ontvingen zij als nationaal geschenk geschilderde portretten van hun kinderen. Het was Jan Goeting die in dit kader de prinsessen Beatrix (links onder) en Marijke (later Christina genoemd, rechts onder) heeft geschilderd.

Een korte historie van het Ruurlose Broek

Ooit was het Ruurlose Broek een woest en ontoegankelijk gebied, zo onbegaanbaar dat hier de natuurlijke grens werd getrokken tussen Franken en Saksen. Maar tegelijkertijd was het ook een rijke bron van uiteenlopende zaken als hout, turf, wild en wat dies meer zij. Een rijk en begeerd gebied daarom en de markengenoten van Ruurlo hebben door de eeuwen heen heel wat te stellen gehad met illegale roof- en strooptochten. Ook anno 2008 zijn de rovers weer op pad, dit keer in de vorm van politici die geld ruiken in varkensflats.

Jan Oonk

In vroeger tijden was het grondgebied van de gemeente Ruurlo opgesplitst in twee delen: de mark van Ruurlo en de mark van het Ruurlose Broek. Pas ten tijde van de Franse overheersing werden beide delen samengevoegd tot een gemeente. Als grens tussen het Ruurlose Broek en de mark van Ruurlo werd van oudsher een rechte lijn gehanteerd, die liep van de kerk in Borculo tot de Tolhut bij het huidige Marienvelde. Op een kaart van de verdeling van het Ruurlose Broek rond 1830 is te zien dat deze lijn parallel loopt met de Goudvinkendijk, en wel zo'n 50 meter oostelijk daarvan.

De mark van Ruurlo was goeddeels in cultuur gebracht en daar woonden dan ook de boeren en burgers. De mark van het Ruurlose Broek daarentegen bestond geheel uit 'woeste gronden' en was volledig onbewoond. Hier in het Ruurlose Broek hadden de elementen vrij spel en het beeld werd beheerst door heidevelden, moerassen en veengebieden. Vooral 's winters stond het grotendeels blank en was het vrijwel onbegaanbaar. Niet dat het zoveel lager lag dan de omliggende gebieden, maar de oerbanken in de bodem zorgden voor een ondoordringbare onderlaag waardoor het water maar heel langzaam weg kon zakken. Door de komvormige structuur liet ook de waterafvoer aan de oppervlakte veel te wensen over. Als cultuurgrond kwam dit gebied dan ook niet in aanmerking.

Net als alle 'woeste gronden' was het Ruurlose Broek zogenoemde domeingrond, dat wil zeggen dat het persoonlijk bezit was van de landshere. In de Middeleeuwen waren dat de graven (vanaf 1339 hertogen) van Gelre, later de stadhouders van Oranje. Namens de landsheren had de Heer van Ruurlo als erfmarkerichter

van het Ruurlose Broek het toezicht op het gebied en hij had er ook het recht van de 'lange jacht', dat wil zeggen de jacht met windhonden. Pas op 24 juni 1825 doet koning Willem I per Koninklijk Besluit formeel afstand van deze domeingronden en op 9 januari 1828 geeft hij toestemming om het Ruurlose Broek te verdelen onder de rechthebbenden in Ruurlo en de omliggende buurtschappen.

De term 'woeste grond' suggereert dat het Ruurlose Broek van weinig of geen waarde was, maar dat is een ernstige misvatting. Afgezien van de jacht vormde het Ruurlose Broek voor de boeren in de mark van Ruurlo een rijk en waardevol arsenaal voor allerlei levensbehoeften. De gewaarde boeren hadden er bijvoorbeeld het recht om turf te steken en hout te hakken voor manden en vuur. Sommige boeren mochten er bijenkorven plaatsen en als het seizoen het toeliet werden er varkens gehoed (die zich onder meer tegoed konden doen aan de eikels) en mogelijk ook jongvee geweid. De boeren in de omliggende markten hadden zich er in de loop der tijd eveneens bepaalde rechten verworven, zoals we later nog zullen zien.

Oude grens met Duitsland

Het moet al geweest zijn in de tijd van Karel de Grote of zijn directe nazaten dat de contouren van het Ruurlose Broek in grote lijnen hun latere vorm hebben gekregen. Toen het Frankische Rijk onder de kleinzonen van Karel de Grote in drie delen werd verdeeld vormde het Ruurlose Broek zelfs de grens tussen Neder-Lotharingen (uit het noordelijke deel waarvan later Nederland ontstond) en het Duitse Rijk, het woongebied van de oude Saksen. Het latere gebied van de Heerlijkheid Borculo (waaron-

der ook Groenlo en Lichtenvoorde) viel aanvankelijk onder het bisdom Munster, net als Zelhem en Hengelo. Ruurlo behoorde tot de Graafschap Zutphen, dat later onderdeel ging uitmaken van het graafschap/hertogdom Gelre. Dat langs het Ruurlose Broek ooit de landsgrens werd getrokken met het gebied van de Saksen is geen toeval. Hier lag een ondoordringbaar moerasgebied dat een mooie natuurlijke grens vormde tegen indringers over en weer. Meer naar het zuiden sloot het aan bij het moerasgebied van het Heerenveen, het latere Wolfersveen. Naar het noorden slingerde de grens zich langs Borculo, Geesteren en Gelse-laar en van daar richting Diepenheim.

Na 1190 komt het gebied van de Heerlijkheid Borculo steeds meer onder invloed van Gelre. In 1236 koopt graaf Otto II van Gelre Groenlo van de heer van Borculo en in 1255 neemt dezelfde graaf Hengelo en Zelhem over van de graven van Lohn. De gang van zaken rond Borculo zelf is niet geheel duidelijk. In ieder geval wordt het onderwerp van een juridisch steekspel tussen Munster en Gelre dat nog vele eeuwen zal duren. Nog in 1672 verklaart bisschop Bernard van Galen van Munster (beter bekend als Bommen Berend) de Nederlanden de oorlog, met als oogmerk het gebied van Borculo weer bij het gebied van Munster te voegen.

Dronken knecht van Harrevelde

Hoe juridisch bekeken de exacte feiten dan ook liggen, feit is dat de Heerlijkheid Borculo in de praktijk onderdeel wordt van Gelre. Na circa 1250 is het Ruurlose Broek geen landsgrens meer en dat is van invloed op de relatie met de omliggende marken. Vanwege de rijkdom aan natuurlijke bronnen wordt daar met een begerig oog gekeken naar het Ruurlose Broek en gaandeweg weet men zich bepaalde rechten te verwerven. Waarschijnlijk tegen betaling of andere tegenprestaties. Slicher van Bath maakt melding van een notitie in het markenboek van Ruurlo rond 1500 waarin Borculo jaarlijks aan de kerk van Ruurlo 'drie spint roevesaet' (raapzaad) moet betalen voor het recht om plaggen te steken en heet (heide) te maaien. Onontbeerlijke zaken voor de bemesting van het cultuurland. In 1564 wordt vermeld dat rechthebbende boeren uit Hengelo 'woltrogge en wolthoenderen' betalen als tegenprestatie voor het kappen van hout. Waarschijnlijk gol-

den soortgelijke afspraken ook met de andere aanliggende marken.

Maar de controle in dit verlaten buitengebied was natuurlijk niet zo eenvoudig. Regelmatig worden er boeren uit omliggende marken betrap op het illegaal hakken van hout en het steken van turf. Als ze worden gepakt worden ze opgebracht naar Ruurlo en paarden en bijlen worden in beslag genomen, die ze dan tegen betaling van een boete terug kunnen krijgen. Rond 1450 overkomt dit bijvoorbeeld de knecht van Gert van Diepenbrock, de heer van Harrevelde (inclusief Zieuwent). Met een wagen hout wordt de knecht naar Ruurlo afgevoerd en nadat hout en bijlen in beslag zijn genomen wordt hij teruggestuurd. In de herberg is hij inmiddels dermate dronken gevoerd dat het vooral aan de paarden is te danken dat hij behouden terugkeert in Harrevelde.

In 1486 ontstaat er weer een fel dispuut tussen de markegenoten van Ruurlo en Herman van Middachten, schoonzoon van de eerder genoemde Gert van Diepenbrock, over de precieze ligging van de grens en over de rechten over en weer. Beide partijen beroepen zich dan al op oude afspraken uit de tijden der voorvaderen. Herman van Middachten had in het Ruurlose Broek een kudde paarden lopen, zo blijkt uit de processtukken, en met name bij het vangen daarvan werd er de nodige schade aangericht in het gebied. Uit de latere ontwikkelingen blijkt dat de heer van Harrevelde wat betreft de ligging van de grens aan het kortste eind heeft getrokken.

Om te voorkomen dat het Ruurlose Broek door alle legale en illegale activiteiten wordt geruïneerd worden de regels in de loop der tijd steeds verder aangescherpt en worden de dreigingen met boetes keer op keer herhaald. In 1537 worden tarieven opgesteld voor het weiden van paarden, koeien en varkens in het gebied. Elk moet zijn eigen brandmerk hebben, want er waren nogal eens twisten over eigendommen van vee. Niet gebrandmerkt vee werd in beslag genomen. In 1549 wordt een reglement opgesteld omtrent het steken van turf door de markengenoten van Ruurlo vanwege 'die grootte misbruycken ende verderffnisse hoerer marckt'. Volgens die bepaling mag niemand 'meer torves graven dan hy met Ruer-sche juchten offte waegens ter marckt veuren kan aen den steden.'

De barbier van Alva

Zoals gezegd was het Ruurlose Broek in vroege eeuwen een drassig en moeilijk begaanbaar gebied, zonder een deugdelijke waterafvoer. Voor het eerst vernemen we iets van een poging om de waterafvoer te verbeteren en de grond in cultuur te brengen in 1572. Lambert Noey, de barbier van Alva, dient een verzoekschrift in om het Ruurlose Broek gedurende 40 jaren te mogen pachten. Door het graven van een kanaal naar de Berkel wil hij de afwatering verbeteren, waarna het gebied in cultuur kan worden gebracht. Het verzoek wordt afgewezen, onder meer omdat men vreest dat de wa-

termolens in Groenlo, Lichtenvoorde en Ruurlo daar schade van zullen ondervinden. Het plan verdwijnt in de ijskast en het wordt weer lange tijd stil rond het Ruurlose Broek. In zijn verzoek maakt Noey ook nog melding van het feit dat Maarten van Rossum, legeraanvoerder van de laatste hertog van Gelre, zoveel bos heeft gekapt in het Ruurlose Broek (ten behoeve van zijn huis in Bredevoorde) dat 'dit bosch zoozeer is vernield, dat sedertdien de bodem onvruchtbaar en woest is gebleven ...'. (Zie ook 'De historie van Zieuwent', van Jan en Raymond Boekelder).

Fragment van de kaart die Nicolaas van Geelkercken in 1641 maakte van het Ruurlose Broek. Links langs de grens van het Broek met Zieuwent en Beltrum staat een gele lijn getekend, iets rechts daarvan een rode lijn. Zichtbaar langs de rand van het gebied zijn een drietal boerderijtjes en een aantal rechthoekige percelen die dan al in ontginning zijn gebracht. Let wel: het noorden ligt hier aan de onderzijde. Het latere Marienvelde zou dus links boven in de hoek van Geelkerckens gele lijn liggen

Het rooie lientje

Toch worden er vanaf de kant van Zieuwent in de loop der tijd de eerste bruikbare gronden langs de buitengrens in cultuur gebracht en in (particulier) bezit genomen. In het verpondingscohier uit 1647 (de verponding was een belasting op onroerend goed) is sprake van drie woningen in het grensgebied tussen Ruurlo en Zieuwent (Catershorst, Brunteler en een hutje genaamd de Venter Caterstede), samen met zo'n 3 hectare aan bouwland en 6 hectare weiland. Daarnaast liggen er nog een aantal losse percelen, samen goed voor 4 hectare bouwland en 17 hectare weiland. Daarbij wordt opgemerkt dat nog 'proces (wordt) gemoveert of dien Ruurlo, Sieuwent of Beltrum gehoren'.

Nog maar enkele jaren daarvoor, in augustus 1641, is de landmeter Nicolaas van Geelkercken er door de Staten van Gelderland op uitgestuurd om de grens rond het Ruurlose Broek nog eens duidelijk in kaart te brengen, maar blijkbaar zijn niet alle twistpunten opgelost. Vanaf de Huikert trekt Van Geelkercken dit verlaten gebied in richting de Tolhut en vindt tot zijn verbazing twee rijen van grenspalen. Het blijft onduidelijk wat zich hier in voorgaande eeuwen allemaal heeft afgespeeld, maar het riekt dus duidelijk naar list en bedrog. De buitenste rij grenspalen geeft hij op zijn kaart aan met een gele lijn, de meer naar binnen gelegen rij palen (dat wil zeggen meer naar het westen, richting Ruurlo) door een rode lijn.

Uit het verpondingscohier blijkt dat de buitenste lijn (het gele lijntje) als de officiële grens wordt beschouwd, al zijn er zoals we zagen nog steeds enkele kleinere twistpunten overgebleven. Opmerkelijk is dat tot in onze tijden een weggetje achter in het Ruurlose Broek in de volksmond nog steeds het ‘rooie lientje’ wordt genoemd. De latere geschiedenis leert dat uiteindelijk de buitenste lijn (het gele lijntje) als de ware grens wordt aangehouden.

Nog even iets over de Katershorst. Rond de tijd van het verpondingscohier moet daar ook al een schuilkerkje hebben gestaan, waar de katholieken in de omgeving (illegaal) hun godsdienst beoefenden. Sinds het Twaalfjarig Bestand van 1609 tot 1621 was de openbare beoefening van het katholieke geloof namelijk verboden. Het bestaan van het kerkje, omringd door een gracht, blijkt uit een document in het archief van Lichtenvoorde, waarin wordt gemeld dat troepen van de Friese stadhouder Ernst Cazimir (neef van stadhouder Frederik Hendrik) op weg naar het beleg van Groenlo in 1625 hun kanonnen hebben gericht op het kerkje bij de Katershorst. Ernst Cazimir kwam vanuit Oldenzaal en via het Ruurlose Broek had hij een verrassingsaanval op Groenlo in gedachten. Frederik Hendrik zelf trok met zijn troepen op vanaf Bredevoort richting Groenlo. Volgens de overlevering heeft Ernst Cazimir (meestal wordt hij daarin ten tonele gevoerd als Frederik Hendrik, maar dat is dus een misvatting) de bedelaars in het kielzog van zijn leger aan het werk gezet door ze een pad te laten banen door het Ruurlose Broek. Daar zou later de naam Bedelaarsdijk van zijn afgeleid. Of dit klopt is de vraag (op de kaart van Van Geelkercken staat een dergelijke weg niet aangegeven), maar een kern van waarheid zit er dus wel in. Hoe lang het schuilkerkje bij de Katershorst dienst heeft gedaan is niet precies bekend. Op de eerste kadasterkaart van 1832 staan nog wel de grachten getekend, maar niet meer het kerkje zelf.

De verdeling van het Broek

Na 1647 zou de ontginning van het Ruurlose Broek vanuit Zieuwent geleidelijk doorgaan. Met name aan het eind van de achttiende eeuw krijgt het nieuwe impulsen en op de eerste kadasterkaart van 1832 is het arsenaal cultuurgrond flink uitgebreid. Met name de meer recente ontginningen worden dan beschouwd als illegale afgravingen van oorspronkelijke

domeingrond. De eigenaren en bewoners zijn weliswaar gedoogd, maar hebben feitelijk nooit enige rechten gehad in het Ruurlose Broek. Ze delen daarom aanvankelijk niet mee in de verdeling van de overige gronden, maar na de nodige protesten krijgen ze alsnog wat gronden toebedeeld om onderling te verdelen. Slechts rond enkele recente ‘afgravingen’, gepleegd na de Franse tijd, ontstaan er problemen omdat die door de overheid wel als illegaal worden beschouwd. Met name rond Kunnenhuis en het Schilder (de laatste moet zelfs worden afgebroken) laaien de emoties hoog op. In de Kadastrale Atlas van Ruurlo wordt daarover uitgebreid verslag gedaan.

Bij de verdeling van het Ruurlose Broek delen ook de boeren uit de aangrenzende marken van Lintvelde, Beltrum, Zieuwent en Halle mee in de koek. Er zijn zelfs kleinere stukken grond gereserveerd voor boeren uit Groenlo (een perceel op de hoek tussen Batsdijk en Scheiddijk) en Hengelo (een strook grond langs de Scheiddijk). Onmiskenbaar een erkenning voor de rechten die ze door de eeuwen heen hebben gehad in dit gebied.

Ook aan de westelijke grens, met de mark van Ruurlo, is in de loop der eeuwen een stuk grond onttrokken aan de domeingrond. Het gaat hier met name om een gebied rond de Mosdijk (Daveschot onder andere), dat op de kaart uit 1832 als een inham in het domeingebied van het Ruurlose Broek is getekend. Deze grond was al wel deels in cultuur gebracht, maar bewoning kwam hier nog niet voor. Problemen doen zich hier bij de verdeling niet voor, waaruit afgeleid zou kunnen worden dat dit deel op een legale manier aan de domeingrond is onttrokken.

Na 1832 is het Ruurlose Broek dus verdeeld en in particuliere handen gekomen. De afwatering blijft echter een probleem en veel schot zit er aanvankelijk niet in bij het in cultuur brengen van de nieuwe bezittingen. Het blijft een ‘woest’ gebied, waar nog rond 1850 een laatste wolf werd geschoten. Het is de bekende landbouwhervormer W.C.H. Staring die in 1856 een plan indient om de afwatering te verbeteren, maar pas met de vorming van de waterschappen (na 1880) komen de zaken letterlijk in een stroomversnelling. Aan de Scheiddijk, in het hart van het Ruurlose Broek verschijnen kort na 1860 al wel de eerste boerderijtjes. Harreveld (later Radstake) is voor zover is na te gaan de eerste, hoewel volgens de overleve-

ring er op Polman al eerder een primitief hutje zou hebben gestaan.

Nadat de afwatering beter onder controle was onderging het Ruurlose Broek in de loop van de daarop volgende jaren een complete metamorfose. Overal schoten de woningen van nieuwkomers uit de grond, eerst vaak in de vorm van primitieve hutten en behuizingen. Tussen 1910 en 1930 wordt deze eerste lichting woningen vervangen door nieuwbouw en veel van de oudere boerderijen in het Ruurlose Broek dateren uit deze tijd. In het uiterste punt-

je van het Ruurlose Broek, stijf tegen de grens met Lichtenvoorde en Zelhem, ontstaat rond de eeuwwisseling een kleine zelfstandige kern, die onder de naam Marienvelde op de kaarten zal worden opgetekend. De Batsdijk wordt pas in 1918 verhard, zodat de bewoners de reis naar Ruurlo alleen in dwingende gevallen ondernamen (zoals bij geboorteaangiftes). In 1932 krijgt deze gemeenschap zijn eigen kerkje, sinds de gemeentelijke herindeling in 2005 onderdeel (ruwweg tot aan de Scheiddijk) van Groenlo-Lichtenvoorde.

Tot in de jaren zestig van de vorige eeuw bleef het Ruurlose Broek regelmatig het toneel van wateroverlast. De weg naar de Koekoekschool werd vooral in de herfst en winter nog wel eens versperd door ondergelopen wegen en bakker Kranenbarg moest zijn auto dikwijls aan de kant zetten om het brood te voet rond te brengen. Zelfs de Groenloseweg kwam wel eens blank te staan, zoals op deze foto is te zien, genomen op de grens met Beltrum (Met dank aan Annie & Frans Kok)

Van ruilverkaveling tot varkensflats

Een nieuwe golf van ingrijpende wijzigingen vindt plaats in de zestiger jaren van de twintigste eeuw, wanneer het Ruurlose Broek deel uitmaakt van de ruilverkaveling Zieuwent-Harrevelde. De gronden in het Broek worden herverdeeld en dat kan ook geen kwaad. Als uitvloeisel van de verdeling van het gebied meer dan 130 jaar daarvoor liggen er links en rechts nog vele percelen die toebehoren aan boeren uit Halle en Harrevelde. Velen kost het een halve dag rijden om hier met paard en wagen mest naar toe te rijden. Ook de waterafvoer wordt verder verbeterd, want met de introductie van moderne landbouwmachines blijkt hoe drassig het Ruurlose Broek in feite nog is. Menig pas aangeschafte trekker rijdt zich vast in de zuigende modder en moet met paardenkracht worden losgetrokken. In de natte zomer van 1954 blijft er voor veel boeren niets anders over dan met lieslaarzen aan de haver en rogge met de zicht te maaien. Maar het ongemak was niks vergeleken met de bedreigingen waarmee het Ruurlose Broek de

komende jaren te maken zal krijgen, nu de politiek heeft besloten dat dit een uitgelezen locatie is voor intensieve varkenshouderij. Hoe gaan dat met dat soort dingen? Het is net als met het aloude sprookje over de nieuwe kleren van de keizer. Ergens achter een bureau heeft iemand een mooi plan bedacht, waarbij de varkensflats en de benodigde infrastructuur (er zijn heel wat wegen nodig om tienduizenden varkens te voeren en naar het slachthuis te voeren) worden gecamoufleerd door bospercelen en kikkerpoelen. Vervolgens begint iemand te roepen hoe baanbrekend en vernieuwend het allemaal is en al gauw is er niemand meer binnen de hofhouding die durft te zeggen dat de wereld niet zit te wachten op dit soort megalomane projecten (niet voor boeren maar voor investeringsmaatschappijen), waarbij de menselijke maat volledig uit het zicht is verdwenen. Het is nu wachten op die gek die roept dat de keizer in zijn blote kont loopt. Hij zal hard moeten roepen, want de huidige keizers laten zich nog minder aan hun onderdanen gelegen liggen dan die uit de oude sprookjes.

Historische Vereniging Old Reurle : **opgericht 15 februari 1984**

- Voorzitter :** D. Chr. Weenk, Bekkenwal 2a, 7261 RG Ruurlo
Telefoon: 0573-453774 e-mail: decewe@hetnet.nl
- Secretaris :** L.W. Besselink, Noorderweme 6, 7261 PX Ruurlo
Telefoon: 0573-452376 e-mail: leobesselink@kpnplanet.nl
- Penningmeester:** J.H. Holtslag, Stationsstraat 10c, 7261 AD Ruurlo
Telefoon: 0573-453904 e-mail: jh.holtslag@hetnet.nl
- Bankrekening:** Rabo Achterhoek-Noord, Ruurlo, Rekeningnummer 3567.22.996
t.n.v. Historische Vereniging Old Reurle
- Tweede voorzitter:** A.J. Kettelerij, Borculoseweg 62, 7261 BL Ruurlo
Telefoon: 0573-452204 e-mail: kettelerijruurlo@hetnet.nl
- Bestuursleden :** Mw. J. Schepers-Abbink, Stationsstraat 10 , 7261 AD Ruurlo
Telefoon: 0573-452409 e-mail: arendjanschepers@hetnet.nl
Mw. I. Hummelink, Strikkersteeg 11, 7261 RW Ruurlo
Telefoon: 0573-453531 e-mail: b.hummelink@hetnet.nl
J.W. Scholten, Haarskamp 64, 7261 ZD Ruurlo
Telefoon : 0573-254931 e-mail: janwillem.scholten@hetnet.nl
- Organisatie jaarprogramma:** Mw. J. Schepers-Abbink.
- Cultuur-historie Berkelland :** J.W. Scholten
- Archeologische Werkgroep
Coördinator:** J.W. Bredewout, 't Rikkelder 38, 7261 BE Ruurlo
Telefoon: 0573-450224 e-mail: j.w.bredewout@freeler.nl
- Landbouwwerktuigen
Coördinator** D.H. Klein Brinke, Kooiersdijk 2, 7261 RB Ruurlo
Telefoon: 0573-452048 email: lireko@hetnet.nl
- Redactie "Onder d'n Kroezeboom":** A.E. Banda, Dekkersweg 2, 7261 MC Ruurlo
Telefoon: 0573-452212 e-mail: lou_banda@wanadoo.nl
G.J. Glijnis, Willem Alexanderlaan 62, 7261 WJ Ruurlo
Telefoon: 0573-453435 e-mail: gj.glijnis@12move.nl
J. Oonk , Juttepad 6, 7021 NP Zelhem
Telefoon: 0314-625316 e-mail: info@janoonk.nl
- Verspreiding Kroezeboom:** mw. J. Schepers-Abbink
- Internetsite :** www.oldreurle.nl
- Contributie per seizoen :** € 14,00 persoonlijk lid, € 21,00 voor echtparen
- Registratie bij Kamer van Koophandel te Arnhem, inschrijfnummer
40103401
Het kwartaalblad Onder d'n Kroezeboom is ingeschreven onder nummer ISSN 0929-919X

**Voor al uw installatiewerk
zijn wij het juiste adres**

**Installatiebedrijf ALTENA v.o.f.
RUURLO**

Borculoseweg 9 – Tel. (0573) 451364
www.altena-ruurlo.nl

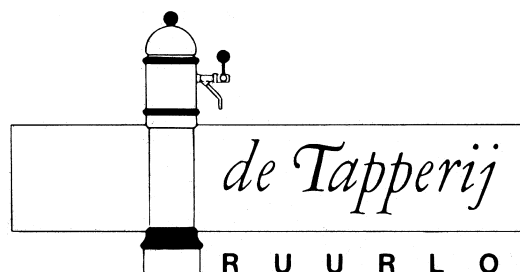
**Voor al uw schilderwerken
naar**

**Burg. van Arkellaan 13
7261 AJ Ruurlo
Tel./Fax 0573 - 45 10 24**

*Dorpsstraat 21
7261 AV Ruurlo
tel: (0573) 45 13 07*

Hans Ribbers

***Voor al uw feesten en
partijen t/m 240 personen***

Julianaplein 4
Ruurlo
Telefoon (0573) 45 21 48